

Motion till riksdagen 2012/13:So221

av **Marianne Berg m.fl. (V)**

Hiv-prevention m.m.

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen ska säkerställa att de ekonomiska medel som anslås för hivprevention följer FN:s rekommendationer, tydligt riktas mot riskgrupper som exempelvis män som har sex med män, och därmed anpassas efter den epidemiologiska utvecklingen i Sverige.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen snarast måste genomföra en översyn av smittskyddslagen med särskilt fokus på informationsplikten för hivpositiva.

Hiv-prevention som följer FN:s deklARATION

Ny statistik från Smittskyddsinstitutet visar små förändringar gällande spridningen av hiv i Sverige. Antalet nyupptäckta fall ligger konstant sedan tre år och fortfarande sker den inhemska smittan främst bland män som har sex med män. Liksom föregående år rapporterades drygt hälften av den inhemska smittan ha skett via sex mellan män, medan heterosexuell smitta stod för en tredjedel.

År 2011 beslutade FN:s generalförsamling, genom att anta en deklARATION, att intensifiera arbetet mot spridning av hiv och aids och reducera antalet nyupptäckta fall med 50 procent före 2015. Detta är ett mål ännu ambitiösare än Sveriges egen nationella strategi från 2005, där ett av delmålen är att halvera den inhemska överföringen av viruset före 2016. FN-deklARATIONen slår fast att många nationella hiv-förebyggande strategier inte fokuserar tillräckligt på grupper som genom epidemiologiska bevis löper högre risk för överföring av hiv-virus. DeklARATIONen pekar särskilt ut grupperna män som har sex med män, människor som injicerar narkotika och sexarbetare. DeklARATIONen är också tydlig med att länderna själva ska studera sin egen statistik över hur

Fel! Okänt namn på

spridningen av viruset ser ut i det egna landet och rikta preventionsinsatserna mot de grupper som är särskilt utsatta.

Sverige borde gå i fronten för det hiv-preventiva arbetet. Det ekonomiska bidraget till hiv-preventionen i Sverige har legat på samma summa i faktiska tal i ca 15 år, vilket i realiteten naturligtvis innebär en sänkning, medan överföringen av viruset inte på något sätt har minskat. Smittskyddsinstitutets statistik visar mycket tydligt att gruppen män som har sex med män är den allra mest riskutsatta gruppen i Sverige. Därför borde hiv-preventionen i Sverige på ett tydligare sätt rikta sig mot denna grupp. Så är inte fallet i dag. Tvärtom riskerar de insatser som riktas mot just gruppen män som har sex med män att minska. Detta beror på att endast en av Socialdepartementet och Sveriges Kommuner och Landstings tre nu gällande överenskommelser om hiv-prevention fokuserar just på gruppen män som har sex med män.

Vi i Vänsterpartiet har i vår budgetmotion anslagit ytterligare 10 miljoner kronor jämfört med regeringen för insatser mot hiv och aids.

Vänsterpartiet anser att Sverige självklart bör följa FN:s deklarerationer och föreslår därför att regeringen ska säkerställa att de ekonomiska medel som anslås för hiv-prevention följer FN:s rekommendationer, tydligt riktas mot riskgrupper som exempelvis män som har sex med män, och därmed anpassas efter den epidemiologiska utvecklingen i Sverige. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

Smittskydd

Syftet med smittskyddslagen är att bidra till att reducera spridningen av allmänfarliga sjukdomar. Smittskyddslagen definierar olika förhållningsregler som den hiv-positiva måste förhålla sig till, bl.a. en plikt att informera potentiella partner om sin hiv-positiva status.

Det är inte bevisat att informationsplikten har en preventiv effekt, genom att den i praktiken bidrar till att reducera spridningen av hiv-viruset. Ett flertal svenska organisationer som arbetat länge med hiv-prevention, RFSL (Riksförbundet för sexuellt likaberättigande), RFSU (Riksförbundet för sexuell upplysning) och HIV-Sverige, har tvärtom påpekat risker med lagstiftningen. Bland annat finns exempel på att människor har undvikit att testa sig för hiv i syfte att undvika att bli föremål för lagens restriktioner. En annan farhåga är att lagstiftningen riskerar att försätta människor i en falsk känsla av trygghet: ”Om ingen säger att den är hiv-positiv, så är ingen det.”

Verkligheten är tyvärr att viruset ibland överförs från en person som själv inte känner till sin hiv-positiva status. I ett sådant fall hade informationsplikten inte kunnat fylla någon funktion eftersom det inte fanns någon känd positiv status att informera om. Bland annat därför anser organisationerna att informationsplikten riskerar att splittra det hiv-preventiva budskapet, genom att fokusera mer på vad som sägs än vad som görs i ett sexuellt möte. Det enda som hindrar spridningen av hiv-viruset är att människor tar ansvar för att praktisera säkrare sex genom att t.ex. använda kondom. Detta måste alla sex-

Fel! Okänt namn på

uellt aktiva människor ta ansvar för. Sveriges ca 5 000 hiv-positiva kan inte ta ansvar för samtligas hälsa.

FN:s organ för frågor som rör hiv och aids, Unaid, uppmanar stater att bara lagstifta kring uppsåtlig smittöverföring, där personen som vet sin hiv-positiva status har handlat i syfte att överföra viruset och också lyckats med det. I Sverige döms hiv-positiva till fängelse även om sexet var frivilligt och ömsesidigt, även om hiv inte överförts, även om inget direkt uppsåt av att överföra hiv funnits, även om risken för överföring av hiv-viruset var minimal och även om säkrare sex praktiserats på så sätt att t.ex. kondom använts. I ett internationellt sammanhang ligger Sverige högt när det gäller antalet fällande domar mot hiv-positiva. Detta är möjligt genom att brott mot förhållningsreglerna i smittskyddslagen får straffrättsliga följder. Smittskyddslagens ansvarsyn präglar synen på ansvar och uppsåt och påföljd bestäms med hjälp av informationsplikten. Även om hiv-positiva får sitt straff med hänvisning till brottsbalken, inte smittskyddslagen, spelar det alltså en mycket stor roll i svenska domstolar att informationsplikten finns.

Vänsterpartiet anser att Sverige snarast borde följa våra grannländers exempel och göra en översyn av smittskyddslagen i syfte att avskaffa informationsplikten. Därför bör regeringen snarast genomföra en översyn av smittskyddslagen med särskilt fokus på informationsplikten för hiv-positiva. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

Stockholm den 21 augusti 2012

Marianne Berg (V)

Bengt Berg (V)

Lars Ohly (V)

Lena Olsson (V)

Amineh Kakabaveh (V)

Eva Olofsson (V)

Mia Sydow Mölleby (V)